

Маріупольський державний університет

Кафедра менеджменту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДПП 1.2.1 «Інноваційні технології в туризмі»

освітній ступінь Магістр

спеціальність 242 «Туризм»

факультет Економіко-правовий

2020-2021 рік

Робоча програма Інноваційні технології в туризмі для студентів ОПП «Туризм»
спеціальності 242 «Туризм» ОС «Магістр».

Розробник _____ к.е.н., доцент Мацука В.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

Балсабашинь Н. В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: <u>24 «Сфера обслуговування»</u>	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
Модулів – 2	ОПП: <u>«Туризм»</u> Спеціальність: <u>242 «Туризм»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферативне дослідження</u>		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	ОС: <u>Магістр</u>	24 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	10 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		98 год.	128 год.
		Індивідуальні завдання	
		2 год.	2 год.
Вид контролю: <u>екзамен</u>			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3%/66,7%

для заочної форми навчання – 13,3%/86,7%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною метою вивчення дисципліни «Інноваційні технології в туризмі» є ознайомлення студентів із теоретичними основами інноваційного менеджменту в туризмі, розроблення та запровадження інноваційного туристичного продукту, використання інноваційних технологій в його формуванні, обслуговуванні туристів; застосування нових інформаційних технологій комплектування, просування та продажу турів; формування знань щодо новітніх механізмів та методів управління міжнародними та вітчизняними підприємствами сфери туризму.

Основними завданнями вивчення дисципліни є застосування теоретичних аспектів інноваційного менеджменту в практичній діяльності; знайомство з інноваційними технологіями в сфері туристичних послуг, із спектром новітніх технологій, використовуваних в готельному і ресторанному сервісі, курортній справі і туризмі; розвиток уявлень про арсенал

комп'ютерних засобів інформаційного забезпечення інновацій на основі функціональної моделі сучасного програмного забезпечення; розуміння взаємозв'язку технології надання послуги з технічними засобами, необхідними для її виконання.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Інноваційні технології в туризмі» спрямована на опанування наступних компетентностей:

інтегральна:

- здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, узагальнювати практику туризму і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку, розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму та рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи;

загальні:

- уміння розробляти проекти та управляти ними;
- дух підприємництва, креативність, бажання досягти успіху і самореалізовуватися;
- здатність до time-менеджменту;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

фахові:

- здатність використовувати теорію і методи інноваційно-інформаційного розвитку на різних рівнях управління;
- розуміння механізмів взаємодії суб'єктів світового та національного туристичного ринків і положень соціально-відповідального бізнесу в туризмі та рекреації;
- здатність до управління інформацією;
- здатність до визначення стратегічних завдань у розвитку туристичного бізнесу;
- уміння застосовувати інноваційні технології посування та продажу туристичного продукту.

Дисципліна використовується для формування наступних *програмних результатів навчання*, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки магістра за спеціальністю 242 «Туризм» (ОПП «Туризм») у Маріупольському державному університеті:

- здатність використовувати інформаційно-інноваційні методи і технології в сфері туризму;
- здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності;
- практикувати використання іноземних (ної) мов (мови) у професійній діяльності;
- діяти у полікультурному середовищі;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування;
- ініціювати інноваційні комплексні проекти, проявляти лідерство під час їх реалізації;
- розробляти стратегії розвитку туристичної діяльності та пропонувати способи удосконалення туристичної інфраструктури на різних рівнях державного та регіонального управління;
- розробляти та впроваджувати інноваційний туристичний продукт та оцінювати рівень його конкурентоспроможності на національному і світовому ринках.

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна «Інноваційні технології в туризмі» вивчається після вивчення дисциплін «Міжнародний туризм».

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати: суть та механізм управління інноваційною діяльністю підприємств туризму і готельного бізнесу, роль інноваційної політики як засобу підвищення ефективності підприємницької діяльності і виробництва конкурентоздатних послуг;

вміти: виявляти найефективніші напрямки оновлення техніко-технологічної бази підприємства та його послуг, розробляти інноваційні заходи і впроваджувати інноваційні технології на підприємствах туристичного і готельного бізнесу.

3. Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1.

Управління інноваціями на підприємствах туризму

Тема 1. Розвиток управління інноваціями в туризмі

Управління інноваціями як сукупність принципів, методів і форм управління інноваційними процесами й інноваційною діяльністю в сфері рекреації, туризму, гостинності. Інноваційний процес та інноваційна діяльність в галузі. Особливості прийняття рішень в управлінні інноваціями.

Тема 2. Інноваційна політика підприємств туризму і готельного бізнесу

Сутність і завдання інноваційної політики підприємств туризму і готельного бізнесу. Принципи формування інноваційної політики підприємств галузі. Складові інноваційної політики підприємств туристичного і готельного бізнесу.

Тема 3. Інноваційна стратегія підприємств туристичного і готельного бізнесу

Інноваційна стратегія туристичних і готельних підприємств, її суть і взаємозв'язок з загальною стратегією розвитку. Етапи розробки інноваційної стратегії і оцінка ефективних можливостей підприємства галузі. Вибір стратегічних програм і проектів, процес впровадження інноваційних стратегій.

Тема 4. Інноваційний потенціал підприємств туризму і готельного бізнесу

Інноваційний потенціал як основа і результат інноваційної політики і стратегії підприємств туризму і готельного бізнесу. Сучасні тенденції формування потенціалу підприємств галузі. Передумови формування та розвитку потенціалу підприємств туристичного і готельного бізнесу. Інноваційне відтворення потенціалу підприємств галузі.

Змістовий модуль 2.

Впровадження й використання інноваційних технологій у туризмі

Тема 5. Інноваційні технології в туристичній індустрії та індустрії гостинності

Інноваційні процеси в туристичній індустрії світу. Інновації в індустрії гостинності світу. Напрямки оновлення техніко-технологічної бази підприємств та їх послуг, розробка інноваційних заходів і впровадження інноваційних технологій на підприємствах туристичного і готельного бізнесу України.

Тема 6. Інвестиційне забезпечення інновацій в туризмі і готельному бізнесі

Потенційні ресурси і джерела інвестицій в туризм. Типові інвестиційні проекти та їх комерційна спроможність в сфері рекреації, туризму, гостинності. Інвестиційне забезпечення інновацій в туризмі.

Тема 7. Інформаційне забезпечення інновацій підприємств туристичного і готельного бізнесу

Інформаційні ресурси підприємств туристичного і готельного бізнесу. Розвиток інформаційних технологій в туризмі і готельному господарстві. Інформаційне забезпечення інновацій в туристичній індустрії та індустрії гостинності.

Тема 8. Державна підтримка інноваційних процесів в туризмі

Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів в туризмі. Інновації як фактор економічного зростання.

Способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів. Методи державної підтримки інноваційної діяльності в туризмі. Вплив державних, приватних і громадських структур.

Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в галузі туризму.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Управління інноваціями на підприємствах туризму												
Тема 1. Розвиток управління інноваціями в туризмі	19	2	2			15	19	1	1			17
Тема 2. Інноваційна політика підприємств туризму і готельного бізнесу	18	4	4			10	18	1	1			16
Тема 3. Інноваційна стратегія підприємств туристичного і готельного бізнесу	18	4	4			10	18	1	1			16
Тема 4. Інноваційний потенціал підприємств туризму і готельного бізнесу	19	2	4			13	19	1	1			17
Разом за змістовим модулем 1	74	12	14			48	74	4	4			66
Змістовий модуль 2.												
Впровадження й використання інноваційних технологій у туризмі												
Тема 4. Інноваційні технології в туристичній індустрії та індустрії гостинності забезпечення проекту	18	4	4			10	18	2	2			14
Тема 5. Інвестиційне забезпечення інновацій в туризмі і готельному бізнесі	18	4	4			10	18	2	2			14
Тема 6. Інформаційне забезпечення інновацій підприємств туристичного і готельного бізнесу	19	2	2			15	19	1	1			17
Тема 8. Державна підтримка інноваційних процесів в туризмі	19	2	2			15	19	1	1			17
Разом за змістовим модулем 2	74	12	12			50	74	6	6			62
Модуль 2												
ІНДЗ	2				2		2				2	
Усього годин	150	24	26		2	98	150	10	10		2	128

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток управління інноваціями в туризмі	2
2.	Інноваційна політика підприємств туризму і готельного бізнесу	4
3.	Інноваційна стратегія підприємств туристичного і готельного бізнесу	4
4.	Інноваційний потенціал підприємств туризму і готельного бізнесу	4
5.	Інноваційні технології в туристичній індустрії та індустрії гостинності забезпечення проекту	4
6.	Інвестиційне забезпечення інновацій в туризмі і готельному бізнесі	4
7.	Інформаційне забезпечення інновацій підприємств туристичного і готельного бізнесу	2
8.	Державна підтримка інноваційних процесів в туризмі	2
	Разом	26

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток управління інноваціями в туризмі	15
2.	Інноваційна політика підприємств туризму і готельного бізнесу	10
3.	Інноваційна стратегія підприємств туристичного і готельного бізнесу	10
4.	Інноваційний потенціал підприємств туризму і готельного бізнесу	13
5.	Інноваційні технології в туристичній індустрії та індустрії гостинності забезпечення проекту	10
6.	Інвестиційне забезпечення інновацій в туризмі і готельному бізнесі	10
7.	Інформаційне забезпечення інновацій підприємств туристичного і готельного бізнесу	15
8.	Державна підтримка інноваційних процесів в туризмі	15
	Разом	98

7. Індивідуальні завдання – реферативне дослідження

Тематика досліджень

1. Інноваційна стратегія туристичного підприємства і менеджмент інновацій.
2. Розробки інноваційної стратегії і оцінка ефективних можливостей підприємства готельного бізнесу.
3. Потенціал підприємства індустрії гостинності як економічна категорія.
4. Інноваційний потенціал підприємства готельно-ресторанного бізнесу як основа і результат його інноваційної політики.
5. Формування інноваційного потенціалу підприємства у готельному господарстві.
6. Світові тенденції інноваційної діяльності в туризмі.
7. Розвиток інноваційної складової туристичного і готельно-ресторанного бізнесу в Україні.
8. Інноваційна інфраструктура туристичного ринку.
9. Нововведення та інновації в туристичній індустрії та індустрії гостинності.
10. Інноваційні пріоритети споживчого туристичного сектору.
11. Розвиток систем трансферу технологій в туризмі.
12. Прогнозування розвитку науково-технічної та інноваційної складової в сфері рекреації, туризму, гостинності.
13. Планування і організація створення нового туристичного продукту.
14. Функціональне-економічне обґрунтування оновлення асортименту послуг.
15. Управління розробкою й реалізацією стратегії нового туристичного продукту.
16. Венчурний бізнес і готельно-ресторанний бізнес.
17. Умови ефективного впливу туристичних ТНК на інноваційний розвиток.

18. Ризикове (венчурне) фінансування інноваційної діяльності.
19. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності в туризмі.
20. Правові аспекти інноваційної діяльності в туризмі.
21. Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності.
22. Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності в туризмі.
23. Особливості оцінки результатів інноваційної діяльності підприємств туризму.
24. Шляхи вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства готельного господарства.
25. Розвиток інформаційних технологій в туризмі.
26. Вплив інформаційних технологій на розвиток соціокультурного сервісу і туризму.
27. Системи бронювання та резервування.
28. Електронна комерція у туризмі.
29. Використання прав інтелектуальної власності у готельно-ресторанного бізнесу.
30. Інформаційні технології в системах управління готельним комплексом.

Індивідуальні практичні завдання:

Метою виконання індивідуального практичного завдання є розвиток практичних навичок впровадження й використання інноваційних технологій у туризмі. Виконання завдання дозволяє студентам закріпити та узагальнити теоретичні знання, отримані під час вивчення дисципліни, а також навчитися використовувати ці знання при використанні інноваційних технологій. Індивідуальне практичне завдання виконується і здається в друкованому вигляді на аркушах формату А4.

8. Методи навчання

Лекції (оглядові, тематичні, дискусії); робота в Інтернет; складання графічних схем, тестування, реферування, конспектування тощо.

9. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня опанування студентом матеріалу навчальної дисципліни проводиться шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю.

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення дисципліни з метою виявлення ступеню розуміння студентом засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять (30 балів), а також за результатами виконання студентом індивідуальних завдань, а саме: підготовки реферату (10 балів), виконання індивідуального практичного завдання (10 балів).

Загальні критерії оцінювання результатів поточного контролю з дисципліни:

45-50 балів	ЗВО виявив цілковите володіння навчальним матеріалом, вмів аргументовано його викладати під час усних опитувань та письмових відповідей. Усі виконані індивідуальні завдання продемонстрували здатність студента не тільки оперувати теоретичним матеріалом, але й застосовувати його на практиці, знаходити раціональні рішення проблемних ситуацій, його здатність до аналітичного та критичного мислення.
39-44 бали	ЗВО в цілому достатньо повно володіє навчальним матеріалом, здатний демонструвати знання теоретичних питань управління проектами. Водночас, під час усного та письмового викладення деяких питань студент допускає окремі неточності та незначні помилки. Виконані індивідуальні завдання показують, що студенту дещо не вистачає аргументованості при розв'язанні деяких проблемних ситуацій.
35-38 балів	ЗВО володіє навчальним матеріалом частково, демонструючи базові теоретичні знання. Усні та письмові питання розкрито частково, поверхово, недостатньо аргументовано. Реферат виконаний на достатньо низькому рівні; індивідуальне практичне завдання обґрунтовано.
0-34 бали	ЗВО не володіє або недостатньо володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту більшості теоретичних питань. Індивідуальні завдання не виконані.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. Кожен екзаменаційний білет з дисципліни містить три теоретичні питання.

Питання екзаменаційного білету	Бали
1. Перший рівень складності	10
2. Другий рівень складності	15
3. Третій рівень складності	25
Підсумок	50

Оцінювання відповіді на теоретичне питання відбувається за наступними критеріями:

понад 90% правильних відповідей 9-10 балів (перший рівень складності) 13-15 балів (другий рівень складності) 22-25 балів (третій рівень складності)	теоретичне питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки
76 – 90% правильних відповідей 7-9 балів (перший рівень складності) 11-13 балів (другий рівень складності) 19-22 балів (третій рівень складності)	теоретичне питання розкрито майже в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки
60 – 75 % правильних відповідей 6-7 балів (перший рівень складності) 9-13 балів (другий рівень складності) 15-22 балів (третій рівень складності)	значна частина теоретичного питання не була висвітлена
менш 60 % правильних відповідей 0-6 балів (перший рівень складності) 0-9 балів (другий рівень складності) 0-15 балів (третій рівень складності)	більша частина питання не була висвітлена або питання повністю не розкрито

10. Засоби оцінювання

Опитування та доповіді на семінарських заняттях, оцінка за реферат, тестування, оцінка за виконане індивідуальне практичне завдання, екзамен.

Питання до екзамену

1. Управління інноваціями як сукупність принципів, методів і форм управління інноваційними процесами й інноваційною діяльністю в туризмі.
2. Особливості прийняття рішень в управлінні інноваціями.
3. Сутність і завдання інноваційної політики підприємств туризму і готельно-ресторанного бізнесу.
4. Принципи формування інноваційної політики підприємств галузі.
5. Складові інноваційної політики підприємств туристичного і готельно-ресторанного бізнесу.
6. Інноваційна стратегія туристичних і готельних підприємств, її суть і взаємозв'язок з загальною стратегією розвитку.
7. Етапи розробки інноваційної стратегії і оцінка ефективних можливостей підприємства галузі.
8. Вибір стратегічних програм і проектів, процес впровадження інноваційних стратегій.
9. Інноваційний потенціал як основа і результат інноваційної політики і стратегії підприємств готельно-ресторанного бізнесу.
10. Сучасні тенденції формування потенціалу підприємств галузі.
11. Передумови формування та розвитку потенціалу підприємств туристичного і готельно-ресторанного бізнесу.
12. Інноваційне відтворення потенціалу підприємств галузі.
13. Інноваційні процеси в туристичній індустрії світу.
14. Інновації в індустрії гостинності світу.

15. Напрямки оновлення техніко-технологічної бази туристичних підприємств та їх послуг.
16. Розробка інноваційних заходів і впровадження інноваційних технологій на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу України.
17. Потенційні ресурси і джерела інвестицій в туризм.
18. Типові інвестиційні проекти та їх комерційна спроможність в готельно-ресторанному бізнесі.
19. Інвестиційне забезпечення інновацій в готельно-ресторанному бізнесі.
20. Інформаційні ресурси підприємств туристичного і готельно-ресторанного бізнесу.
21. Розвиток інформаційних технологій в туризмі і готельному господарстві.
22. Інформаційне забезпечення інновацій в туристичній індустрії та індустрії гостинності.
23. Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів в сфері рекреації, туризму, гостинності.
24. Методи державної підтримки інноваційної діяльності в туризмі.
25. Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в галузі туризму.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Іспит	Сума		
Модуль 1				Модуль 2							
ЗМ №1				ЗМ №2				МКР	Реферат		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
3	4	4	3	4	4	4	4	10	10	50	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Необхідним обладнанням є персональні комп'ютери з програмним забезпеченням: MS Word, MS Excel.

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Бондар І.С. Формування інноваційної політики в сфері інноваційної діяльності: навч. посіб. / І.С. Бондар, В.Г. Горник, Ю.І. Горбань. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. -280 с.

2. Йохна М.А. Трансфер технологій: форми і методи ефективного здійснення / М.А. Йохна, П.Г. Іжевський, В.В. Стадник. - Хмельницький : ХНУ, 2007. - 164 с.
3. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія/ М.П. Денисенко, Л.І. Михайлова, І.М. Грищенко та ін.; за ред. М.П. Денисенка, Л.І. Михайлової. – Суми: Університетська книга, 2017. – 1050 с.
4. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / [Л.І. Михайлова, О.І. Гугоров, С.Г. Турчіна, І.О. Шарко]. – Вид. 2-ге, доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 234 с.
5. Інноваційні технології в туризмі : Навчальний посібник / укл. А. Гуцол. – Северодонецьк : ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. – 343 с.
6. Касьяненко В.О. Інноваційний потенціал економіки України: теорія та практика формування , оцінювання і використання: монографія/ В.О. Касьяненко. – Суми: Сумський державний університет, 2017. – 602 с.
7. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика: монографія / С.В. Мельниченко. – К.: КНТЕУ, 2008. – 492 с.
8. Мельниченко С.В. Інформаційні технології у туристичній індустрії : підручник / С.В. Мельниченко, Н.І. Ведмідь. – К.: Київ. Нац. Торг. – екон. Ун-т, 2011. – 280 с.
9. Пашута М.Т. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання : навч. посіб. / М.Т. Пашута, О.М. Шкільнюк. - К. : ЦНЛ, 2005. -117 с.
10. Петренко Н. Управління проектами: навчальний посібник/ Н. Петренко, Л. Кустрич, М. Гоменюк – Київ.: Центр навчальної літератури, 2019. -244 с.
11. Петрович Й.М. Інноваційний потенціал управління організацією: монографія/ Й.М. Петрович, Л.М. Прокопишин-Рашкевич. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 184 с.
12. Смочко Н.М. Інноваційні технології в туризмі: Навчальний посібник. – МДУ, 2012. – 253 с.
13. Ткачук Л.М. Інноваційні технології в міжнародному туризмі. Навчальний посібник. – К.: КиМУ, 2007. – 68 с.
14. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту: магістерський курс: підручник/ за заг. ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Університетська книга, 2014. – 856 с.
15. Чайковська М. П. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник / М. П. Чайковська – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015. – 382 с.
16. Череп А.В. Інноваційний менеджмент: Підручник/ Череп А.В., Пуліна Т.В., Череп О.Г. – К.: Кондор, 2016.- 452 с.

Допоміжні

1. Агафонова Л. Г. Туризм, готельний та ресторанный бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання/ Л.Г.Агафонова , О.Є. Агафонова. – К.: Знання України, 2002.
2. Антоненко В. М. Сучасні інформаційні системи і технології: [Навчальний посібник]/ В. М.Антоненко, Ю.В. Рогушина. - К.: КСУ МГІ, 2005. - 365 с.
3. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посіб. / Л. П. Дядечко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
4. Іванова О.М. Управління інформаційними потоками туристичних підприємств: монографія/ О.М. Іванова. Суми: Університетська книга, 2017. – 200 с.
5. Інноваційний розвиток підприємства: навч.посіб./ [А.М. Пугач, Н.І. Демчук, О.В. Довгаль, Л.С. Крючко, Н.В. Тягло]. – ФОП Швець В.М., 2018. - 348с.
6. Михайлишин Л.І. Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект: монографія/ Л.І. Михайлишин. – Вінниця: ДонНУ, 2016. – 314 с.
7. Мунін Г. Управління сучасним готельним комплексом/ Г. Мунін, А.Змійов. - К.: Ліра-К, 2005.
8. Ноздріна Л.В. Управління проектами: Підручник / Л.В. Ноздріна, В.І. Ящук, О. І. Полотай. - К.: Центр учбової літератури, 2019. - 432 с.
9. Планування діяльності підприємства: навч. посіб./ [А.Ф. Бурик, О.М. Світовий, О.Г. Мачушенко, А.В. Роєнко, І.С. Кравець]. - К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 260 с.

10. Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / В.В. Стадник, М.А. Йохна. - К. : Академвидав, 2005. - 400 с.
11. Стадник В.В., Йохна М.А. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – Хмельницький, ХНА, 2010. – 320 с.
12. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. посіб.; за заг. ред. О.М. Ястремської, Г.В. Верещагіної. – Х.: ІНЖЕК, 2010. – 340 с.
13. Чухрай Н.І. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства / Н.І. Чухрай. – Л.: Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2010.
14. Ястремська О.М. Моделювання інноваційних процесів: навч. посіб. / О.М. Ястремська, К.В. Тонєва. - Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 176 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Електронні вісті <http://www.elvisti.com>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>